

Зоологічні колекції та музеї:
збірник наукових праць
Київ, 2014: с. 33–43

Акроніми зоологічних колекцій України

Ігор ЗАГОРОДНЮК*, *Ігор ШИДЛОВСЬКИЙ***

** Національний науково-природничий музей НАН України
вул. Богдана Хмельницького 15, 01601, Київ; zoozag@ukr.net*

*** Зоологічний музей Львівського національного університету імені Івана Франка
вул. Грушевського 4, Львів, 79005; zootus@franko.lviv.ua*

Acronyms for Zoological Collections of Ukraine. — **Zagorodniuk I., Shydlovskyy I.** — Analysis of general situation with collections index codes for separate zoological collections and museums in Ukraine are presented. Major advantages and disadvantages of practical application of acronyms are considered. Presented acronym list was compiled, based on existing on-line databases on zoological museums and other biorepositories (Global Registry of Biorepositories, Biodiversity Collections Index, etc). That is the first list of acronyms of zoological collections in Ukraine. Total list of analyzed collections includes 28 items, among them there are academician museums and institutions, zoological museums at national universities, and regional natural-history museums that have no own codes.

Keywords: zoological museums, registry of biorepositories, abbreviations, Ukraine.

Вступ

При описах та інших згадках колекційних зразків, які зберігаються в зоологічних, природничих чи красназавчих музеях, нерідко виникає потреба скороченого позначення назв тих чи інших колекцій або в цілому природничих музеїв. Особливо важливо це при описах в одній праці різномірного матеріалу, який має різні адреси зберігання, у тому числі при описах вибірок досліджених зразків, при описах ареалів на основі підтверджених колекційними зразками місцезнаходжень, вивченні географічної мінливості, посиланнях на місця зберігання типового матеріалу тощо. Скорочені назви колекцій нерідко є неусталеними, і часом взагалі відсутні або, навпаки, існують у кількох версіях, у т. ч. мовних.

Подібні узагальнення нещодавно зроблено для гербаріїв України, яких на сьогодні відомо в межах 59–74 (за: Шиян, 2011). Для зоологічних колекцій України наразі створено перші узагальнення щодо їхньої наявності та наповнення експозицій та фондів (Шидловський, 2012). Система позначень колекцій поки не розвинена, проте розробляється.

Мета цього стислого огляду — узагальнити доступні дані про акроніми відомих зоологічних колекцій (музеїв) та впорядкувати написання акронімів, уживаних у публікаціях різного часу, а також на основі аналізу різноманітних баз даних запропонувати акроніми для зоологічних колекцій та музеїв України, які ще не мають власних скорочень.

Потреби застосування

Застосування акронімів – унікальних буквених кодів, складених з кількох найчастіше початкових літер назви музею, — на сьогодні є дуже необхідним. У час, коли роботи систематичного характеру набули нового змісту та методів, значно зросла актуальність музейних колекцій, які, завдяки акронімам, значно легше розшукувати та ідентифікувати. Саме тому акроніми використовують у якості універсальних посилань на місце зберігання музейних зразків, цитованих у різноманітних наукових працях. Попри це, акроніми як унікальні індивідуальні коди запобігають плутанині при порівнянні колекцій, особливо якщо про останню автор огляду довідується з літературних джерел. Крім того, при написанні наукових праць вони звільняють автора статті від придумування особистого коду для позначення музею чи конкретної колекції, а, навпаки, дають можливість чітко і ясно зрозуміти, які саме колекції характеризуються або згадуються в даній публікації.

Важливо назвати головні галузі наукової та музейної діяльності, в яких існує (і часто проявляється) потреба кодування колекцій:

- 1) позначення досліджених зразків та колекцій у наукових публікаціях,
- 2) ведення каталогів та впорядкування зведених каталогів колекцій,
- 3) пошук відомостей про конкретні колекції у всесвітній мережі.

Засади

Автори дотримувалися практики вживання акроніму самою установою (музеєм) у її документах, на сайтах, у публікаціях. За наявності кількох позначень наводяться найпоширеніші, латиницею та кирилицею. Інші вжиткові позначення наведено у синонімії. При недоступності таких даних та наявності «чужорідних» позначень вказано останні.

У загальному випадку для колекцій з неусталеними акронімами пропонуються такі засади їх формування: 1) акронім бажано наводити латиницею (щоби уникнути різночитань в різномовних публікаціях), 2) утворювати акронім з ключових слів назви самого музею або його головної організації, 3) обмежуватися 3–5 літерами, подаючи їх без розділових знаків чи пробілів, 4) подавати акронім капіталізацією (великими літерами); 5) за наявності і потреби позначення частин колекції подавати їх другою частиною акроніму через дефіс.

Прикладом є «NNHM-P» — колекція палеонтологічного відділу («-P») Національного науково-природничого музею НАН України (ННПМ). У низці випадків акроніми, основа яких обмежена назвами установ у цілому, можуть бути незручними для подальшого аналізу первинних даних, оскільки в таких установах може бути декілька колекцій (напр., при самому музеї і при кафедрі чи лабораторії). Наприклад, в Одеському НУ існує принаймні 5 музеїв, у т. ч. палеонтологічний, анатомічний, мінералого-геологічний, і уточнення «ЗМ» в акронімі важливе (В. Лобков, особ. повід.), аналогічна ситуація й у Львівському НУ ім. І. Франка, де функціонують, окрім зоологічного, ще й палеонтологічний, мінералогічний, рудних формацій, археологічний та музей історії університету.

Важливо також пам'ятати про пізнаваність акроніму. Наприклад, абревіатура ЗМД (Зоологічний музей імені Б. Дибовського при Львівському національному університеті імені Івана Франка) є більш пізнаваною за ЗМЛНУ, оскільки друга частина акроніма — «ЛНУ» — може стосуватися багатьох львівських, луганських, луцьких та інших університетів. На тих самих засадах для ЗМ Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка тут пропонується акронім «ЗМЛГ (ZMLG)», а не «ЗМЛНУ» чи «ЗМЛУ», які ми використовували раніше (напр., «ЗМЛУ» в огляді: Загороднюк, Коробченко, 2008).

Огляд позначень

Одна зі схем позначень використана нами в огляді колекційних зразків кажанів фауни України (Загороднюк, Годлевська, 2001): МПХУ — Музей природи Харківського національного університету; ЗМД — Зоологічний музей ім. Б. Дибовського Львівського національного університету, ЗМКУ — Зоологічний музей Київського національного університету, ННПМ — Національний науково-природничий музей НАНУ (зоологічний музей¹), ДПМ — Державний природознавчий музей НАНУ.

Важливий досвід уніфікації та «персоніфікації» акронімів накопичено колегами при створенні міжнародних баз даних про наявні колекції. Наприклад, відомою на сьогодні стала база даних щодо колекцій комах та павуків світу (Evenhuis, 2013). Серед інших в тому огляді є й 7 колекцій з України (табл. 1), зокрема TNU — колекція ЗМ Таврійського національного університету, і колеги з цього університету послідовно використовують саме цей акронім (П. Гольдін, особ. повід.). Дещо подібна ситуація є й з іншими міжнародними базами, де наведена інформація про деякі зоологічні колекції музеїв України (табл. 2, 3).

---

¹ ННПМ — це комплекс, сформований з кількох природничих музеїв, з яких зоологічні зразки зберігають два його підрозділи: зоологічний та палеонтологічний відділи (викопні матеріали є також у фондах та на експозиції геологічного та археологічного відділів).

Звертає на себе увагу різноманіття позначень одного й того ж музею у цитованих оглядах (табл. 1–3) та публікаціях. Наприклад, колекції Інституту зоології НАНУ (ІЗАН) в базі даних «Registry of Biological Repositories» (табл. 2) фігурують під трьома акронімами — «ІК», «ІЗАС» та «ЗІК», а в двох інших базах (табл. 1 та 3) — як «SIZK».

Таблиця 1. Акроніми зоологічних зібрань, використані у міжнародній базі даних «Abbreviations for Insect and Spider Collections of the World» (за: Evenhuis, 2013)

Акронім	Повна назва та адресація (за позначенням у: Evenhuis, 2013)
DMLU	Ukraine, Lviv, Dzieduszycki museum
KUMN	Ukraine, Kharkiv, V. N. Karazin Kharkiv National University, Museum of Nature
SIZK	Ukraine, Kiev, Schmaulhausen Institute of Zoology
TNU	Ukraine, Simferopol, V. I. Vernadsky Taurida National University, Department of Zoology, National Arachnological Collection
UASK	Ukraine, Kiev, Ukrainian Academy of Science [<i>правдоподібно, що мова йде про ННПМ НАН України</i>]
ZMD	Ukraine, Lviv, Ivan Franko National University of Lviv, Zoological Museum
ZMKU	Ukraine, Kiev, Zoological Museum [of Kyiv University]

Таблиця 2. Акроніми зоологічних зібрань, використані у міжнародній базі даних «Global Registry of Biorepositories» (GRBio, 2014)*

Акронім	Повна назва та адресація (за позначенням на веб-сайті)
IK	Zoological Institute, Ukrainian Academy of Sciences
IZAS	Institute of Zoology of the Academy of Sciences of Ukraine
NNHMK	National Natural History Museum of the Ukraine [К — Kyiv]
SIZK	Schmaulhausen Institute of Zoology [sic!]
ZIK	Ukrainian Academy of Sciences, Zoological Institute
ZMD	The Benedict Dybowski Zoological Museum
ZMKU	Zoological Museum, Kiev [University]

* До 2012 р. ця база даних була відома як «Реєстр біологічних репозиторіїв» = «Registry of Biological Repositories» (Registry..., 2012).

Таблиця 3. Акроніми зоологічних зібрань, використані у міжнародній базі даних «Biodiversity Collections Index» (за: Biodiversity..., 2013)

Акронім	Повна назва та адресація (за позначенням на веб-сайті)
ACKZM	Acarological Collection of Zoological Museum NMNH NAS
SIZK	Schmalhausen Institute of Zoology — Entomology
ZMKU	Kiev University Zoological Museum
ZMD	The Benedict Dybowski Zoological Museum

Таке різноманіття позначень може створювати плутанину внаслідок того, що різні акроніми позначають одну колекцію, або різні колекції мають однакові акроніми. Саме так виглядає позначення колекцій Інституту зоології НАН України (ІЗАН) — «IZAS»: у базі «Registry of Biological Repositories» (Registry..., 2012) акронім IZAS адресується до ІЗАН, проте у двох інших системах позначень — в «Abbreviations for Insect and Spider Collections of the World» (Evenhuis, 2013) та «Museum Acronyms» у базах колекцій Diptera (Museum..., 2014) — «IZAS» відповідає ентомологічним колекціям Інституту зоології АН Китаю (Пекин), при тому відносно давно, принаймні з 1993 р. Нині прийнято позначати колекції Інституту зоології НАН України переважно як «IZAN».

Подібно до ІЗАН, Зоологічний музей Львівського НУ ім. Івана Франка (тепер частіше відомий як «ЗМД») раніше позначали як «ЗМЛЮ» (наші давніші публікації), «ЗМДЛНУ» (Зізда, 2008) та «ЗМЛНУ» (Біляк, Затушевський, 2010), а в англomовних публікаціях — як «IFNU» (Mejdanani et al., 2006) та «ZML» (Webb et al., 2013). Останній акронім (ZML), застосований британськими колегами-ентомологами, є «зайнятим»: за «Global Registry of Biorepositories» (GRBio, 2014) він відповідає Зоологічному музею Ленінградського університету (РФ), а тому не годиться для позначення зоологічної колекції Львівського НУ.

Інші музеї також мали «додаткові» версії акронімів: Зоологічний музей Ужгородського університету — ЗМУУ, Державний природознавчий музей (у Львові) — ДПМУ. Причиною є те, що при неусталеності назв і акронімів музеїв дослідник створює їх сам, послуговуючись задачами своєї статті. Внаслідок цього з часом виникає плутанина, прикладом чого є «ЗМЛНУ» та «ЗМЛЮ» при позначенні ЗМ Луганського, Львівського чи будь-якого іншого університету з початковою літерою міста на «Л».

Проте, подібні випадки характерні не лише для українських музеїв, але й для «західних». Зокрема, у статті про інвентаризацію великих європейських пташиних колекцій К. Розеляр (Roselaar, 2003) згадує по два акроніми на один музей (всі не з України): Природничого музею університету Гумбольда («ZMB» та «ISZ»); Природничого музею Григора Антіпа у Бухаресті («GAMNH» та «MGAB»), Зоологічного відділу Народного музею у Празі («MNHP» та «NM Praha»); Національного природничого музею Болгарської АН («NMNHS» та «NZMS») та деякі інші.

Акронім «NNHM» (як і NMNH) може відноситися до будь-якого національного музею, а тому варто додавати позначення країни або міста, у даному випадку «U» (Україна) або «K» (Київ), якщо у тексті немає спеціальних пояснень акронімів. Варіант акроніму з «українським» маркером «U» — як «NMNHU» — є у спеціальних статтях останнього часу (Koretsky, Rahmat, 2013 та ін.), а в «Global Registry of Biorepositories» (GRBio, 2014) музей значиться з маркером «K» — як «NNHMK» (табл. 2).

Позначення зоологічних колекцій України

Зірочками відмічено акроніми, які раніше не наводилися (відсутні у доступних авторам джерелах), вони перевірені на збіги у згаданих вище міжнародних базах і пропонуються нами для застосування.

ДПМ, SNHM — Державний природознавчий музей НАН України (англ.: SNHM — State Natural History Museum). Обидва акроніми прописані у статуті музею як його скорочене позначення (А. Бокотей, особ. повід.).

ЗМВУ*, ZMVU* — Зоологічний музей Вінницького національного педагогічного університету імені М. Коцюбинського (англ.: Zoological Museum of Vinnytsya State Pedagogical University). Акронім узгоджено з відповідальним за роботу музею доц. О. А. Матвійчуком.

ЗМД, ZMD — Зоологічний музей імені Б. Дибовського Львівського національного університету імені І. Франка (англ.: The Benedict Dybowski Zoological Museum). Ім'я Б. Дибовського не входить в офіційну назву музею, проте у публікаціях авторів поширене саме це позначення (напр.: Загороднюк, Годлевська, 2001; Коробченко, Загороднюк, 2007)².

ЗМДУ*, ZMDU* — Зоологічний музей Дніпропетровського національного університету (англ.: Zoological Museum of Dnipropetrovsk National University).

ЗМДОНУ*, ZMDONU* — Зоологічний музей Донецького національного університету (англ.: Zoological Museum of Donetsk National University). Акронім узгоджено з завідувачем музею О. Амоліним.

ЗМЖУ*, ZMZHU* — Зоологічний музей Житомирського державного університету імені Івана Франка (англ.: Zoological Museum of Zhytomyr State University). Акронім узгоджено з завідувачем музею Е. Король.

ЗМЗНУ, ZMZNU* — Зоологічний музей Запорізького національного університету (англ.: Zoological Museum of Zaporizhzhya National University).

ЗМКУ, ZMKU* — Зоологічний музей Київського національного університету імені Тараса Шевченка (англ.: Zoological Museum of Kyiv National University). Акронім ЗМКУ використовується у працях співробітників цього музею (напр., Костюк, 2009).

ЗМКРУ*, ZMKRU* — Зоологічний музей Криворізького національного університету (англ.: Zoological Museum of Kryvyj Rih National University). Такий акронім найменш схожий на позначення інших музеїв.

---

² Відмінності у трьох суміжних записах (ЗМ Львівського, Дніпропетровського та Донецького національних університетів) є малими і полягають у додаванні однієї літери (ЗМД → ЗМДУ → ЗМДОУ), що може породжувати сумніви в інтерпретації записів.

ЗМЛГ*, **ZMLG*** — Зоологічний музей Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (англ.: Zoological Museum of Luhansk National University). В акронімі вжито «LG», що є відомим географічним доменом загального користування для Луганщини. Раніше для цього музею автори вживали акронім «ЗМЛУ» (напр.: Загороднюк, 2008 та ін.), який формально не відмінний від одного з акронімів для ЗМ Львівського національного університету імені Івана Франка (тут як ЗМД).

ЗМЛАУ*, **ZMLAU*** — Зоологічний музей Львівського національного аграрного університету (Дубляни – Львів; англійська транслітерація абревіатури Zoological Museum of Lviv National Agricultural University). Акронім узгоджено з відповідальним за роботу музею проф. П. Гнатівим та завідувачем музею П. Хирівським.

ЗМЛВУ*, **ZMLVU*** — Зоологічний музей Львівського національного університету ветеринарної медицини і біотехнологій імені С. З. Гжицького (англ.: Zoological Museum of Lviv Veterinary National University).

МЗМ*, **MZM*** — Зоологічний музей Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Акроніми пропонуються на основі скороченої назви музею — МЗМ (Мелітопольський зоомузей), MZM (Melitopol Zoological Museum).

ЗМУД*, **ZMUD*** — Зоологічний музей Міжнародного гуманітарного університету імені акад. С. Дем'янчука, м. Рівне (англійська транслітерація: Zoological Museum of University named of S. Demyanchuk).

ЗМОУ*, **ZMOU*** — Зоологічний музей Одеського національного університету імені І. Мечникова (англ.: ZM of Odessa National University). Варіанти акронімів обговорювалися з директором музею В. Лобковим: з боку музею питання не актуальне, хоча колега схиляється до згадки в назві О. Браунера, оскільки його іменем названо діючий при музеї «Музейний фонд». Окрім того, уточнення «ЗМ» в акронімі також важливе, оскільки в ОНУ існує кілька музеїв (див. вище). Автори пропонують акронім ЗМБ (Зоологічний музей О. Браунера) з латиничним варіантом BZM (Brauner Zoological Museum)³.

ЗМПРУ*, **ZMPRU*** — Зоологічний музей Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ (англ.: Zoological Museum of Precarpathian National University).

ЗМСУ*, **ZMSPU*** — Зоологічний музей Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (англ.: Zoological Museum of Sumy Pedagogical State University).

---

³ Аналогічний українському акроніму порядок літер «ZMB» не підходить, бо такий акронім відомий для Naturkunde Berlin Zoological Collections.

ЗМТПУ, ZMTPU* — Зоологічний музей Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (англ.: Zoological Museum of Ternopil National Pedagogical University).

ЗМУЖУ, UZZM* — Зоологічний музей Ужгородського національного університету (ZM of Uzhgorod National University). Серед різноманітних позначень українською є також «ЗМУНУ» (Зізда, 2008), а латиницею — UZNU, ZMUZU, ZMUZ тощо, проте акронім «ZMUZ» «зайнятий», його має Zoologisches Museum der Universitaet Zuerich (GRBio, 2014).

ЗМХНУ*, ZMKNU* — Зоологічний музей Херсонського державного університету (англ.: Zoological Museum of Kherson State University).

МПКХУ, MNKhU — Музею природи Харківського національного університету імені В. Каразіна (англ.: Museum of Nature of Kharkiv National University). Нами раніше вживано «МРКХУ».

ЗМЧКУ*, ZMCKU* — Зоологічний музей Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (англ.: Zoological Museum of Cherkasy National University). Останнім часом у музею немає куратора, акронім узгоджено з нашим колегою М. Гаврилюком.

ЗМЧУ*, CHER — Зоологічний музей Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; акронім «CHER» використано тут аналогічно з акронімом CHEM, яким автори позначають Чернівецький обласний краєзнавчий музей.

ЗМНДУ*, ZMNSU* — Зоологічний музей Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (англ.: Zoological Museum of Nizhyn State University). Назва музею усталена, проте акронім рідко вживається (автори раніше писали «ЗМ НДПУ»: напр., Загороднюк, 2009). Вжитий тут акронім пропонується за підсумками обговорення різних варіантів⁴ із завідувачем музею П. Шешураком, з чим він погодився.

ННПМ, NMNHU — Національний науково-природничий музей НАН України, Київ (National Museum of Natural History, NAS of Ukraine, Kyiv)⁵. При згадці зоологічних колекцій часто мають на увазі Зоологічний відділ (музей) ННПМ (напр., Загороднюк, Годлевська, 2001). Для окремих частин загальної зоологічної колекції ННПМ використовують наростки «-P» та «-Z» для палеонтологічного та зоологічного відділів ННПМ, відповідно (напр. «NMNHU-P» в: Koretsky, Rahmat, 2013).

ТНУ, TNU — Зоологічний музей Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Сімферополь). Акронім TNU широко вико-

⁴ Акронім «NSU», що пропонувався в обговореннях, не годиться, оскільки преокупований акронімом для Northeastern State University, Biological Collections.

⁵ У 1950–1990-х рр., коли зоологічний та палеонтологічний відділи ННПМ були у складі ІЗАН, їхні колекції згадували під аббревіатурою «ІЗАН» (напр.: Семенов, 1975) або «ЗМИЗУ» (Загороднюк та ін., 1992).

ристовується останні 10–15 років у працях зоологів з ТНУ (П. Гольдін, М. Ковблюк, особ. повід.). В ТНУ зоологічні колекції не єдині, і в подальшому відсутність «зоологічної мітки» в акронімі може виявитися незручною і вимагатиме уточнень, проте колеги вже визначилися.

ЧКМ*, СКРМ* — Черкаський обласний краєзнавчий музей. В поточних документах колеги вживають абрєвіатуру «ЧОКМ», яка збігається з акронімом Чернівецького музею, проте ще є варіант «ЧКМ», який довгі роки використовують у кодуванні експонатів (М. Селівестров, особ. повід.). У латинізованій формі з урахуванням мережевого «ск» для Черкас акронім буде виглядати як СКРМ (Cherkassy Regional Museum).

ЧОКМ, СНЕМ — Чернівецький обласний краєзнавчий музей (Chernivtsi Regional Museum). Акронім СНЕМ запропоновано для Гербарію музею (Шиян, 2011: 351), колегами з цього музею рекомендований також для позначення зоологічних колекцій (І. Скільський, особ. повід.). Акронім «ЧОКМ» використано у працях колег з цього музею у поточному виданні (див.: Скільський, 2014).

Обговорення

Очевидно, що процес уніфікації тільки починається, але він має велику актуальність потребу пізнаваності позначень колекцій, дедалі більші можливості обміну колекціями та інформацією, а також через вже накопичені великі синонімічні ряди в позначеннях одних і тих самих колекцій та значну частку омонімії.

При подальших збігах, яких буде все складніше уникати, особливо при коротких акронімах, актуальним може стати додавання коду країни, спереду або в кінці акроніму. Такими формантами (префіксами або наростками) для позначень музеїв України можуть бути «UA» або «UK», подані через дефіс або крапку. Прикладом може бути «MZM-UA».

Окрім наведеного нами у цій статті списку скорочень назв зоологічних музеїв України потрібно пам'ятати, що ці акроніми є вивіреними за міжнародними базами станом на кінець 2014 року, і тому їх варто у найкоротший час ввести у дію, поки не з'явилися «дублікати».

А це, на нашу думку, означає, що музеям треба:

- 1) визначитися з тим, які з акронімів їм підходять (можливо, колеги погодяться з нашими пропозиціями), або запропонують свої, влучніші,
- 2) зареєструвати свої колекції у відповідних міжнародних базах даних, що робиться досить просто, а потім
- 3) почати вживати такі акроніми в публікаціях, де згадуються чи аналізуються музейні колекції (зібрання).

Подяки

Автори щиро дякують своїм колегам із зоологічних, природничих та краєзнавчих музеїв України — О. Амоліну (ЗМДОНУ, Донецьк), А. Бокотю (ДПМ, Львів), М. Гаврилюку (ЗМЧКУ, Черкаси), П. Гнатіву (ЗМЛАУ, Дубляни), П. Гольдіну (ТНУ, Сімферополь), Д. Іванову (ННПМ, Київ), Е. Король та Н. Стельмащук (ЗМЖУ, Житомир), А. Крону (ЗМУЖУ, Ужгород), О. Матвійчуку (ЗМВУ, Вінниця), М. Селівестрову (ЧКМ, Черкаси), І. Скільському (ЧОКМ, Чернівці), П. Шешураку (НДУ, Ніжин) — за важливі консультації та зауваження при обговоренні теми цієї статті.

- Біляк І., Затушевський А. Колекція земноводних Зоологічного музею Львівського національного університету // Проблеми вивчення й охорони тваринного світу у природних і антропогенних екосистемах : Матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Чернівці, 13 листопада 2009 р.). — Чернівці : ДрукАрт, 2010. — С. 271–273.
- Загороднюк І. В., Воронцов Н. Н., Песков В. Н. Татранская полевка (*Terricola tatricus*) в Восточных Карпатах // Зоологический журнал. — 1992. — Том 71, вып. 6. — С. 96–105.
- Загороднюк І. В. Нориці (Rodentia: Arvicolidae) в басейні Сіверського Дінця: біотопний розподіл, зміни ареалів, видова ідентифікація // Вісник Харківського національного університету. Серія «Біологія». — 2008. — № 7 (814). — С. 74–93.
- Загороднюк І. Морфологія епіблеми у кажанів та її мінливість у *Eptesicus "serotinus"* (Mammalia) // Вісник Львівського університету. Серія Біологічна. — 2009. — Вип. 51. — С. 157–175.
- Загороднюк І., Годлевська Л. Кажани в колекціях зоологічних музеїв України // Міграційний статус кажанів в Україні. — Київ, 2001. — С. 122–156. — (Серія: Novitates Theriologicae; Pars 6).
- Коробченко М. А., Загороднюк І. В. Поширення рідкісних видів степових ссавців на сході України за результатами аналізу зоологічних колекцій // Заповідні степи України : Матер. міжнар. наук. конф. (18–22.09.2007 р.). — Асканія-Нова, 2007. — С. 63–65.
- Загороднюк І., Коробченко М. Раритетна теріофауна східної України // Раритетна теріофауна та її охорона. — Луганськ, 2008. — С. 107–156. — (Праці Теріологічної школи; Вип. 9). — ISBN 978-966-02-4638-6.
- Зізда Ю. Морфологічна і кольорова мінливість вивірки звичайної за даними колекційних зборів // Сучасний музей. Наукова й експозиційна діяльність : Матеріали наукової конференції, присвяченої 145-й річниці заснування Крайового музею в Чернівцях (15 травня 2008 р.) / За ред. І. В. Скільського. — Чернівці : ДрукАрт, 2008. — С. 156–158.
- Костюк І. Ю. *Agriopsis budashkini* sp. n. — новий вид пядениці (Lepidoptera, Geometridae, Eppominae) із Крима // Праці Зоологічного музею [Київського університету імені Тараса Шевченка]. — Київ, 2009. — Вип. 5. — С. 61–64.
- Некрутенко Ю. П. Дневные бабочки Кавказа: Определитель / Отв. ред. Долин В. Г.; АН УССР. Ин-т зоологии им. И. И. Шмальгаузена. — Киев : Наук. думка, 1990. — 216 с. — ISBN 5-12-001352-X.
- Семенов Ю. А. Иктитерий гиппарионовый (*Ictitherium hipparionum*) из мезотических отложений села Черевичного Одесской области // Вестник зоологии. — 1975. — № 2. — С. 34–38.
- Скільський І. Черевоні молюски з Національного природного парку «Вижицький» у колекції Чернівецького обласного краєзнавчого музею // Зоологічні колекції та музеї. — Київ, 2014. — С. 73–81. [Це видання].
- Шиловський І. В. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. — 112 с. — ISBN 978-966-613-940-8.

- Шиян Н. М.* (ред.-укл.). Гербарії України. Index Herbariorum Ucrainicum. — Київ, 2011. — 442 с. — ISBN 978-966-542-492-5.
- Biodiversity Collections Index / Hosting by Royal Botanic Garden Edinburgh.* — 2013. — http://biocol.org/search/index/new_search/true/search/@location:UA
- Evenhuis N. L.* Abbreviations for Insect and Spider Collections of the World. — 2013. — <http://hbs.bishopmuseum.org/codens/codens-inst.html>
- Global Registry of Biorepositories.* — <http://grbio.org/>
- Hyam R.* Nature of Biodiversity Collections Index. — http://www.hyam.net/blog/wp-content/uploads/2011/06/report_02.pdf. — P. 1–5.
- Koretsky I. A., Rahmat S. J.* First records of fossil Cystophorinae (Carnivora, Phocidae): Middle Myocene seals from the Northern Paratethys // *Rivista Italiana di Paleontologia e Stratigrafia.* — 2013. — Vol. 119, N 4. — P. 325–350.
- Mejdalani G., Takiya D. M., Carvalho R. A.* Notes on Neotropical Proconiini (Hemiptera: Cicadellidae: Cicadellinae), IV: lectotype designations of *Aulacizes* Amyot & Audinet-Serville species described by Germar and revalidation of *A. erythrocephala* (Germar, 1821) // *Arthropod Systematics & Phylogeny.* — 2006. — Vol. 64 (1). — P. 105–111.
- Museum acronyms. Type depository acronyms and additional collection information // Agricultural Research Service / USDA (US Department of Agriculture).* — USA: White House, 2014. — <http://www.sel.barc.usda.gov:8080/diptera/Tephritidae/acronyms.html>
- Registry of Biological Repositories. Institutional acronyms and collection codes.* — 2013 (9.04.13). — <http://www.biorepositories.org/institution>
- Roselaar C. S.* An inventory of major European bird collections // *Bull. B.O.C.* — 2003. — Vol. 3 (2). — P. 253–337.
- Webb M. D., Ramsay A. J., Lemaitre V. A.* Revealing the identity of some early described European Cixiidae (Hemiptera: Auchenorrhyncha) — a case of “forensic” taxonomy; two new combinations and a name change for *Reptalus panzer* in Britain // *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae.* — 2013. — Vol. 98 (2). — P. 57–95.